

ד' סיון תשפ"ד
10 יוני 2024
פרוטוקול ישיבה 5.6.24

ועדה מיעצת לאיכות מי שתיה - ישיבת מליאה

פרוטוקול ישיבת מליאה מיום 5.6.24

הישיבה התקיימה בזום, בהשתתפות:

חברי הועדה המיעצת:

מר עמיר יצחקי, דר' תמר ברמן, גבי עטר עדות הבלנה, מר גיא רשף, דר' שי עזרא, דר' ישי דרור, דר' יוני דובנוב, דר' אבנר רוני, דר' עודד ניר, דר' רנא שיבלי מר אריק שאו

מוזמנים נוספים:

נועה סידר, דר' ליליה סימחוביץ, דר' לודה גרויסמן, עו"ד הדר לווינברג, דר' הראל גל, גבי שרית כספי אורון פרופ' אבנר עדין, אינג' רמי הלפרין, שלום גולדברגר, ילנה רבינוביץ, שרין עסלי, שושנית אוהד התנצלו: דר' אינס צוקר פרופ' אורי גופנא מרכזת הוועדה: גבי עירית הן

(המצגות שהוצגו בישיבה מצורפות)

1. PFAS – עדכונים

תמר הציגה עדכון של החלטת ה EPA על תקן ל 5 תרכובות PFAS + תקן סכומי. דרישות ניטור נכנסות לתוקף ב 2024, לאחר מכן דרישות יידוע של צרכני המים; דרישה לעמוד בערך מרבי נכנס לתוקף ב 2029. תמר עדכנה על המשך ניטור בהתאם לתרשים זרימה, כ 20 קידוחים שנדרשים לניטור רבעוני. רשות המים עשתה מיפוי של כ – 85 קידוחים שמומלץ לנטר בשל קרבתם לאזורים חשודים בזיהום, מתוך 20 שנדגמו עד כה ב 4 נמצא זיהום. בתקופת הביניים עד לכניסה לתוקף בארץ של התקן האירופי (100 ננג"ל), במספר קידוחים (ביניהם יבנאל 1 ויקנעם 2) נדרשת התנהלות זהירה בשל ממצאי PFAS. נכון לעכשיו נדרש לצמצם את אספקת המים מהם ככל הניתן. ביקנעם 2 ריכוזים גבוהים רק ב PFBA שנחשב פחות רעיל מתרכובות אחרות, למשל PFOS

נקודות שעלו בדיון

- המעבדה בעלת יכולת לזהות 13 תרכובות, עד היום נתגלו רק 9.
- בשל ירידה בסף הגילוי האנליטי רואים ממצאים שלפני כן לא התגלו
- בעקבות המלחמה תיתכן עליה ב PFAS בסביבה בשל שימוש בתחמושת המכילה PFAS (למיטב ידיעתנו מעכבי בעירה בשימוש בכיבוי שריפות חורש אינם מכילים PFAS)
- נדרש לבחון ובמידת הצורך לדייק את הוראות הדיגום
- בשל יכולת ההרחקה המוגבלת של PFBA יצטרכו לתת יחס מיוחד לקידוחי יקנעם. יתכן כי משרד הבריאות ישתמש בתקנה 8 המאפשרת אישור חריגה בתנאי מיוחדים והידיעה ש PFBA פחות רעיל

סיכום, בתקופת הביניים

- קידוח יקנעם 2 קידוח קטן, מופעל בעדיפות אחרונה, בעיקר לצורך מיהול THM
- יבנאל 1 פועל בעדיפות אחרונה למערכת. מקורות מקדמת מתקן טיפול. נבדקת אפשרות לחבר את האזור למערכת הארצית
- משרד הבריאות יפעל לעדכון הנחיות הניטור והדיגום של PFAS

2. בדיקת מתכות ברשת - הוספת מדרגת גודל אוכלוסיה

התוספת הרביעית לתקנות עוסקת בבדיקות במערכת האספקה, בתדירות המותאמת לגודל האוכלוסיה המשוררת. בהשוואה בין מדרגות האוכלוסיה של הבדיקות המיקרוביאליות לשל המתכות, נראה הבדל משמעותי בישובים הקטנים. נועה הציגה כי ברב הישובים בארץ (936 ישובים שהם כ-77%) יש 0-2000 תושבים המהווים כ-7 אחוז מהאוכלוסיה. ניתוח הנתונים מראה כי שיעור החריגות מאוד דומה בין קבוצות האוכלוסיה: אין חריגות בברזל ונחושת, ובעופרת 0.2-0.4%, וכך גם ברמת ביצוע הדיגום. לכן מוצע: הוספת דרגת ישובים מתחת ל-10,000 תושבים – 0-2000 תושבים, בהם בדיקות מתכות במקום אחת ל-3 שנים ב-3 נקודות דיגום, יערכו אחת ל-5 שנים ב-2 נקודות דיגום. מוצע לבחון גם תוספת שהממצאים ההיסטוריים בהם נמוכים מ-60% מהתקן. לתשומת לב נאמר כי צפויה עליה בחריגות בעופרת עם עדכון ערך הסף ל-5 מק"ג/ל.

נקודות שעלו בדיון

- עלתה הצעה לשנות בהתאם גם את הטבלה המיקרוביאלית כך שהמדרגה התחתונה תהיה עד 2000 נפש
- מכיוון שמדובר על דיגום פשוט ולא יקר הוצע להשאיר את המצב ללא שינוי
- שנויים צפויים בסוג המים המגיעים לישובים (ממתקני ההתפלה) עלולים להשפיע לרעה על הצנרת, אולי נכון לשמר את תדירות הבדיקות הנוכחית
- חשוב ללמוד איך נהוג בעולם, למרות שבאירופה וארה"ב הרבה ישובים קטנים וותיקים, בהם צנרת שמכילה עפרת מעל המקובל היום.

סיכום

משרד הבריאות יבחן דרישות ניטור למתכות כבדות ביישובים קטנים במדינות מפותחות, והאם ניתן להשליך מכך על הארץ

3. בדיקה מיקרוביאלית מהירה

נבדקת אפשרות להוסיף תקנה המאפשרת ביצוע בדיקה מיקרוביאלית מהירה (7-10 שעות) שתאפשר במצבים מיוחדים לאשר מים לצריכה מבלי לחכות 24 שעות. שרין הציגה את ההבדלים בין השיטות, היתרונות והחסרונות של כל שיטה, ואת אי הודאות בבדיקה המהירה בשל העובדה שבמבחנים פנימיים נמצא כי בפלטות שלא חל צימוח אחרי 7 שעות התגלו מושבות חיידקים אחרי 24 שעות.

נקודות שעלו בדיון

- לא נצבר בארץ מספיק ניסיון השיטה לא מתבצעת בתפעול שגרתי. מעבדת מקורות מבצעת את הבדיקה יותר מאחרות ומתבקש לבחון לעומק את הממצאים שלה
- כדי להעלות את ודאות התוצאה מומלץ לחזור על הבדיקה מספר פעמים, ולהגדיר את המצבים בהם ניתן יהיה להשתמש בשיטה ככלי תומך החלטות
- ההחלטה צריכה להיתמך בנתונים נוספים: ממצא כלור ועכירות, מצב המערכת, ביצוע פעולות מתקנות ועוד
- מעבדות פרטיות ישמחו לקבל שיטה שתקל על הבדיקות ושעלותה גבוהה, חשוב לכן לעשות תיקוף קפדני
- המבצע במעבדה חייב להיות בעל מיומנות גבוהה, כי המושבות קטנות וקשות לזיהוי
- נדרשת גם החלטה ברמת חטיבת בריאות הציבור, כי על הכף מונחת בד"כ שאלה כבדה של שחרור מהרתחה

סיכום

- מדובר בשיטה מוכרת וידועה ע"פ SM, כך שתאורטית ניתן ליישמה כבר היום
- אחרי שיצטבר ניסיון, זו צריכה להיות בסופו של דבר החלטה של מחלקת המעבדות עם בריאות הציבור
- משרד הבריאות יקבל נתונים נוספים ממעבדת מקורות, ואח"כ יגבש החלטה בנושא בדיון פנימי

4. הוספת מגנזיום וקלציום למים מותפלים

עמיר עדכן כי בהמשך לדיון בוועדה הקודמת, תתקיים ישיבת התנעה עם רשות המים, בה יוחלט על מימון ואופי הפיילוט להוספת מגנזיום למים מותפלים. במקביל משרד הבריאות מקדם עדכון בתקנות שיקדים את העדכון הכללי, ואשר יאפשר את הצבת הפיילוט כפי שנכתב בתקנות 2013. ע"פ ממצאי הפיילוט ניתן יהיה לקבל החלטה מושכלת בנושא.

נקודות שעלו בדיון

- עדכון התקנה המוצע יגביל את הפיילוט "לתקופה מוגבלת ובתנאים שיורה משרד הבריאות"
- התבקש שיוגבל ריכוז מקסימלי של 20-30 מג"ל, הובהר כי לצורך הפיילוט צריך לבדוק גם ריכוזי גבוהים ונמוכים
- ניתן יהיה לספק את המים שיופקו ממתקן החלוץ למערכת מי השתיה
- צפוי כי ככל שיעלו הריכוזים יעלו העלויות בהתאם, וכן הקשיים ביישום

סיכום

משרד הבריאות יציע נוסח לעדכון התקנה שיועבר לעיון חברי הוועדה

רשמה : עירית הן
העתק : למשתתפים